

Integruotos dalyko ir užsienio kalbos pamokos (EMILE, CLIL) Lietuvos mokyklose

2019
spalis,
Nr. 4 (175)

ISSN 2669-0977

Pagrindiniai klausimai

Kas yra integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas(is)?

Ar integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas(is) efektyvus?

Kokia integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo(si) situacija Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose?

Integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas(is) (IDUKM) jau kelis dešimtmečius sėkmingai taikomas tiek Europoje, tiek kitose pasaulio šalyse. Jis yra įvairių formų ir modelių, kuriuos nulėmė kiekvienos šalies arba regiono kalbinė ir tautinė sudėtis. Lietuvoje IDUKM, kaip dvikalbio ugdymo metodologija, pagal kurią mokoma tiek dalyko turinio, tiek užsienio kalbos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos iniciatyva pradėta taikyti 2002 m.

Per kelis IDUKM taikymo dešimtmečius buvo atlikta daug tyrimų (Bijeikienė V., Pundziuvienė D., 2015; Soros International House, 2015; Lasagabaster D., 2015; Akbarov A., 2018; Yufriзал H., 2017 ir kt.), įrodančių šio mokymo(si) naudą. IDUKM įgalina tobulinti dalyko, užsienio kalbos, tarpkultūrines, pažintines, sociokultūrines, komunikacines, analitinio mąstymo, komandinio darbo ir bendrąsias kompetencijas tuo pat metu.

Dalyko mokant integruotai su užsienio kalba skatinama puoselėti daugiakalbystę, mokytis kalbų, kurios padeda siekiant akademinės ir profesinės karjeros. Toks mokymas gali būti naudingas ir mokytojui tobulinant metodologiją, ir gerinant bendrą mokymo kokybę.

Mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo ir įsivertinimo duomenų analizė patvirtina integruoto mokymo naudą – integruotų pamokų kokybė yra kur kas geresnė, lyginant su įprastomis pamokomis, ir tokios pamokos mokiniams labiau patinka. Tačiau IDUKM taiko mažiau nei pusė įsivertinimo ir pažangos anketas pateikusių Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų.

Kas yra integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas(is)?

Integruotas dalyko ir užsienio kalbų mokymas(is) (CLIL – *Content and Language Integrated Learning* (angl.), EMILE – *L'enseignement d'une matière par l'intégration d'une langue étrangère* (pranc.) jau kelis dešimtmečius sėkmingai taikomas tiek Europoje, tiek kitose pasaulio šalyse. Šio mokymo būdo ištakų pirmiausia turėtume ieškoti dvikalbėse arba daugiakalbėse aplinkose, kur jis buvo naudotas kaip bendrojo ugdymo politikos įrankis, siekiant išugdyti tokias mokinių kalbines kompetencijas, kurios užtik-

rintų sėkmingą jų įsiliejimą į dvikalbės arba daugiakalbės aplinkos, mokslo, studijų ir darbo rinkas. Bene žymiausias tokio modelio pavyzdys – nuo 1960-ųjų prancūziškajame Kanados regione, Kvebeke, taikytas „panėrimo“, arba „imersijos“ (angl. *immersion*), modelis, skirtas mokiniams, kurių pirmoji kalba anglų, plėtoti prancūzų kaip antrosios nacionalinės kalbos kompetencijoms (Bijeikienė V., Pundziuvienė D., 2015). IDUKM Europos kalbų mokymo politikoje taikomas nuo 1990 metų. Šis mokymas(is) yra įvairių formų ir modelių, kuriuos nulėmė kiekvienos šalies arba regiono kalbinė ir tautinė sudėtis.

IDUKM – tai mokymas(is) dalyko ir užsienio kalbos pagal bendrąsias programas, derinant dalyko ir užsienio kalbos mokymo metodus. Mokinys mokomas dalyko atsižvelgiant į užsienio kalbos ypatumus ir jos socio-kultūrinius tikslus mokomojo dalyko kontekste (*Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo pagal bendrojo ugdymo programas gairių projektas*, 2018).

IDUKM įvairiose pasaulio šalyse taikomas tiek pradiniam, tiek pagrindiniam, tiek viduriniam ugdyme, todėl skaičius dalykų, kurių mokoma(si) šiuo metodu, apibrėžiamas šalių nacionaliniuose ugdymo planuose. Dalykų skaičius ir turinys dažniausiai nustatomas labai individualiai, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir mokyklos galimybes (pavyzdžiui, pedagogų, galinčių dirbti šiuo metodu, skaičių). Daugelyje Europos šalių dalykų, kurių mokoma(si) integruotai su užsienio kalba, skaičius skiriasi net atskirų šalies regionų mokyklose. Kiek ir kokių dalykų mokytis, lemia įvairūs kriterijai: mokymo(si) įstaigos pasirinkta IDUKM forma (negimtąja kalba gali būti mokoma(si)

visų dalykų arba tik kai kurių); tikslinės grupės amžius; dalyko sritis ir sudėtingumas.

Visoms Europos mokykloms bendra tai, kad IDUKM dažniausiai mokoma(si) humanitarinių ir socialinių mokslų, įtraukiami gamtos ir tikslieji mokslai. Daugelio Europos šalių ugdymo programos paprastai rekomenduoja pasirinkti vieną arba kelis dalykus, kurių bus mokoma(si) integruotai (Eurydice, 2006).

Dažniausiai IDUKM tikslai Europos šalyse siejami su kalbų mokėjimu, įskaitant sustiprintą mokinių kalbinių įgūdžių ugdymą. Taip pat dažnai šio pobūdžio mokymu(si) siekiama socialinių-kultūrinių, socialinių-ekonominių, lingvistinių ir pedagoginių tikslų (1 pav.).

1 pav. IDUKM keliami tikslai

Socialiniai-ekonominiai tikslai	Besimokantieji parengiami gyventi daugiatautėje visuomenėje, įgyja geresnes perspektyvas akademiniame, profesiniame kelyje, darbo rinkoje
Socialiniai-kultūriniai tikslai	Mokant(is) užsienio kalbos ugdoma tolerancija ir pagarba kitoms kultūroms; dalykinė komunikacija užsienio kalba padeda geriau suprasti kitakalbius ir kitataučius asmenis ir sėkmingiau bendrauti
Lingvistiniai tikslai	Galimybė lavinti kalbinius įgūdžius, lemiančius sėkmingą bendravimą, besimokantieji skatinami mokytis kalbų taikant jas realiems praktiniams tikslams
Pedagoginiai tikslai	Galimybė plėtoti mokomojo dalyko žinias ir mokymosi gebėjimus, mokiniai skatinami įsiminti dalykinę medžiagą naudojant kitokį, naują, mokymosi būdą

Lietuvoje IDUKM buvo inicijuotas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2002 m. 2003–2005 m. įgyvendintas tarptautinis projektas „Integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas“, 2011–2013 m. – ESF projektas „Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo plėtra“. Remiantis šių projektų rezultatais, mokyklų patirtimi mokyti dalyko integruotai su užsienio kalba, tarptautinių ekspertų rekomendacijomis, buvo parengtas *Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo gairių* projektas (Gairių projektas nuolatos tobulinamas. Daugiau: <https://duomenys.ugdome.lt/?/tinklai/CLILiG/med=155/900>). Taip pat 2011–2013 m., įgyvendinant Vytauto Didžiojo universiteto Užsienio kalbų instituto, Vilniaus universiteto Užsienio kalbų instituto ir Alytaus Dzūkijos pagrindinės mokyklos koordinuotus ESF projektus, buvo parengta daugiau nei 200 dalykų mokytojų mokyti dalyką integruotai su pasirinkta užsienio (anglų, prancūzų, vokiečių) kalba.

Lietuvoje IDUKM gali būti taikomas pradiniam, pagrindiniam ar viduriniam ugdyme. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. balandžio 15 d. įsakyme Nr. V-417 „Dėl 2019–2020 ir 2020–2021 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtini-

mo“ nurodyta, kad mokyklai priėmus sprendimą taikyti IDUKM, jis gali būti įgyvendinamas **pagal dalyko ir užsienio kalbų mokytojų parengtą ugdymo programą – ilgalaikį planą** (toliau – CLIL arba EMILE programa). Programą gali įgyvendinti dalyko mokytojas, užsienio kalbos mokytojas arba dalyko ir užsienio kalbos mokytojai kartu. Taip pat IDUKM gali būti įgyvendinamas **dalyko arba užsienio kalbos pamokose, arba kaip dalyko modulis**, skiriant pagal poreikį pamoką(-ų) iš ugdymo poreikiams ir mokymosi pagalbai teikti numatytų pamokų.

Mokant dalyko integruotai su užsienio kalba siekiama ugdyti bendrąsias kompetencijas, ypač kritinį ir kūrybinį mąstymą, analizuojant autentiškus šaltinius, taip pat kultūrų pažinimo ir komunikavimo, pilietinę-socialinę ir kitas kompetencijas; ugdyti dalyko kompetencijas analizuojant šaltinius ir (arba) vykdant tiriamąją veiklą užsienio kalbomis ir mokyklos mokymą kalba, taip pat ugdyti užsienio kalbų ir dalykinės kalbos komunikacines kompetencijas, plėtoti asmeninę daugiakalbystę. Mokyklos, įgyvendindamos šiuos uždavinius, renkasi joms tinkamiausią IDUKM modelį (1 lentelė).

1 lentelė. IDUKM modeliai

Projekto (laisvasis)	Mokyklos (bendruomenės)	Diplomo
Mokytojo arba mokytojų komandos pasirenkamos trukmės ir pasirenkamo mokomojo dalyko ir užsienio kalbos integruotas mokymas, kuris vykdomas per nekalbinio dalyko arba per užsienio kalbos pamokas kaip modulis, mokyklos ar klasės projektas arba būrelis.	Mokykloje integruotas mokymas, kuris, atsižvelgiant į mokyklos kontekstą, geriausiai atliepia mokinių integruoto dalyko arba integruotų dalykų ir užsienio kalbos arba kalbų mokymosi poreikius ir yra mokyklos ugdymo plano ir kultūros dalis.	Viduriniame ugdyme vykdomas ne mažiau nei dvejų metų trukmės mažiausiai vieno, pageidautina dviejų ar daugiau nekalbinių dalykų ir užsienio kalbos arba kalbų integruotas mokymas(is). Jis baigiamas pasirinkto dalyko IDUKM įskaita, tiriamuoju darbu arba Brandos darbu, arba Brandos darbo dalimi.
➤ Projekto modeliu rekomenduojama mokykloms išbandyti IDUKM galimybes, kuriant tinkamiausią IDUKM modelį mokyklos bendruomenei, atsižvelgiant į mokyklos strateginius tikslus; formalųjį ir neformalųjį ugdymą; IDUKM poreikį; mokyklos galimybes.	➤ IDUKM yra mokyklos veiklos programos dalis ir vykdomas moduline IDUKM organizavimo forma pagal mokyklos parengtą IDUKM ilgalaikį planą; ➤ IDUKM sudaro ne mažiau kaip 20 procentų integruojamo dalyko programos turinio.	➤ IDUKM yra įtrauktas į mokyklos strateginį planą arba į visos mokyklos ugdymo politikos įgyvendinimo planą; ➤ IDUKM sudaro ne mažiau kaip 30 procentų integruojamo dalyko arba integruojamų dalykų programos.

Šaltinis: *IDUKM gairių projektas, 2018*

Užsienio kalbomis (anglų, vokiečių arba prancūzų) mūsų šalies mokyklose mokoma(si) istorijos, geografijos, informacinių technologijų, etikos ir kitų mokomųjų dalykų. Plačiausiai paplitęs IDUKM modelis yra dalyko ir užsienio kalbos mokytojų komandinis darbas.

Dažniausiai pasirenkamas 35 valandų trukmės užsienio kalba mokomo dalyko modulis, o pamoka vyksta kartą per savaitę. Taikomi ir kiti moduliai: kai kuriais atvejais tik 15 minučių per dalyko pamoką yra skiriama pagrindiniams dalykiniams terminams pateikti

pasirinkta užsienio kalba, kartais pusę pamokos mokomasi užsienio kalba arba viso semestro metu vieną temą mokomasi anglų, vokiečių arba prancūzų kalbomis. Kai kuriose mokyklose per visus mokslo metus dalis kurso išeinama anglų arba vokiečių kalbomis. Tokiu atveju maždaug ketvirtadalis laiko yra skiriama mokymui užsienio kalba, prieš tai kruopščiai apgalvojus, kurias temas ja mokyti.

Taigi, mokant dalyko integruotai su užsienio kalba, įgyvendinama dalyko programa. Dalykui skiriamas valandų skaičius ne mažesnis, nei nustatyta Bendruo-

siuose ugdymo planuose. IDUKM modeliai formaliajame ugdyme taikomi per nekalbinio dalyko arba užsienio kalbos pamokas, arba skiriant IDUKM kaip ugdymo programos dalyką. Mokykla priima sprendimą, kokio dalyko pamoka, modulis arba moduliai bus mokomi integruotai su užsienio kalba arba kalbomis, atsižvelgdama į mokinių ir mokytojų pasirėngimą ir mokyklos turimas lėšas. Rekomenduojama IDUKM papildomai skirti pradiniam, pagrindiniam ir, atsižvelgiant į mokinių mokymosi poreikį, viduriniame ugdyme 1 valandą per savaitę.

Ar integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas(is) efektyvus?

Įvairūs nacionaliniai ir tarptautiniai tyrimai (Bijeikienė V., Pundziuvienė D., 2015; Soros International House, 2015; Lasagabaster D., 2015; Akbarov A., 2018; Yufriзал H., 2017 ir kt.) atskleidžia, kad IDUKM stiprina mokinių mokymosi motyvaciją, skatina palankesnę požiūrį į kalbų mokymąsi, gerina tarpkultūrinius bendravimo įgūdžius ir užsienio kalbų kompetencijas. IDUKM vertingas tuo, kad didina individualias finansines jauno žmogaus galimybes, gerina jo socialinę integraciją.

IDUKM skatina puoselėti daugiakalbystę, mokyti kalbų, kurios padeda siekiant akademinės ir profesinės karjeros. Toks mokymas(is) gali būti naudingas ir

mokytojui tobulinant metodologiją, ir gerinant bendrą mokymo kokybę: integruotas mokymas – vienas iš metodų, suteikiančių galimybę individualizuoti ir diferencijuoti pamoką, kurios metu veiksmingai ugdomos mokinių bendrosios kompetencijos.

Mokinio asmenybei IDUKM nauda yra neabejotina: palygindamas dviejų kalbų atitinkamo dalyko terminiją, mokinys gali tobulinti kalbines ir dalyko kompetencijas (2 pav.), gerinti pažintinius gebėjimus ir kompetenciją, tai leidžia aiškiau suvokti dalyko turinį. Tyrimai rodo, kad šis metodas padeda atsiskleisti mokinio asmenybei, didina jo savivertę ir suteikia daugiau erdvės kūrybai. Be to, toks mokymasis skatina pažintinę, socialinę, kultūrinę, komunikacinę, emocinę mokinių raidą ir kritinį mąstymą.

2 pav. IDUKM pranašumai

Taikant IDUKM tampa efektyvesnis:

KALBOS MOKYMASIS

- Natūralus kalbos mokymasis
- Neakcentuojamos taisyklės
- Savaiminis kalbos formų įsiminimas
- Autentiški kalbos vartojimo pavyzdžiai
- Komunikacinė kompetencija

DALYKO MOKYMASIS

- Autentiški dalyko šaltiniai
- Išplėstos savarankiško ir komandinio mokymosi galimybės
- Plati kūrybinė, tiriamosios, projektinės veiklos terpė
- Savivaldus dalyko mokymasis

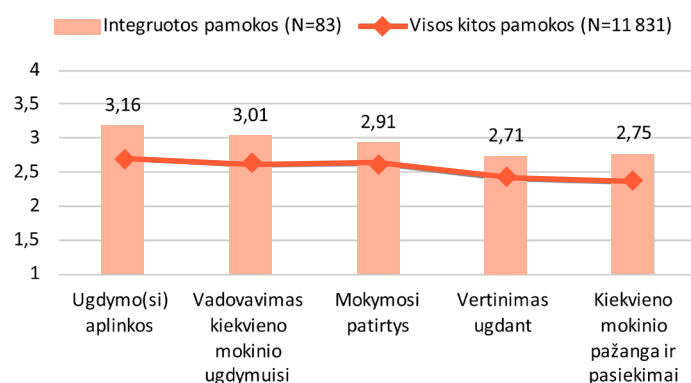
Mokyklos lygmeniu IDUKM suteikia galimybę sukurti mokymo(si) aplinką, kurioje mokiniai tampa aktyviais, kūrybingais ir motyvuotais mokymosi proceso dalyviais. Bijeikienės V. ir Pundziuvienės D. (2015) atliktame tyrime tiek mokinių, tiek mokytojų atsiliepimai rodo, kad integruotas mokymas labiau motyvuoja ir sudomina neįprasta metodika ir kitokiais mokytojo ir mokinių santykiais pamokos metu.

Mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programą, veiklos kokybės 2010–2018 m. išorinio vertinimo duomenų analizė atskleidžia, kad **Integruotos pamokos** (visos integruotos pamokos, ne tik dalyko ir užsienio kalbos) yra vertinamos geriau palyginti

su kitomis pamokomis (3, 4 pav.). Šiose pamokose geriausiai vertinamos *ugdymo(si) aplinkos* (mokyklų fizinė aplinka, aplinkų bendrakūra, mokymasis ne mokykloje ir pan.), o prasčiausiai – *mokinių pasiekimai* (mokinių asmenybės ir socialinė branda, mokymasis bendradarbiaujant, atskirų mokinių pažanga ir pan.) ir *vertinimas* (vertinimo kriterijų aiškumas, vertinimo įvairovė, pažangą skatinantis grįžtamas ryšys, mokinių įsivertinimas).

2017–2018 m. vertintose mokyklose (3 pav.) visi Integruotų pamokų komponentai yra įvertinti netgi aukščiau nei šalies vidurkis (2,5).

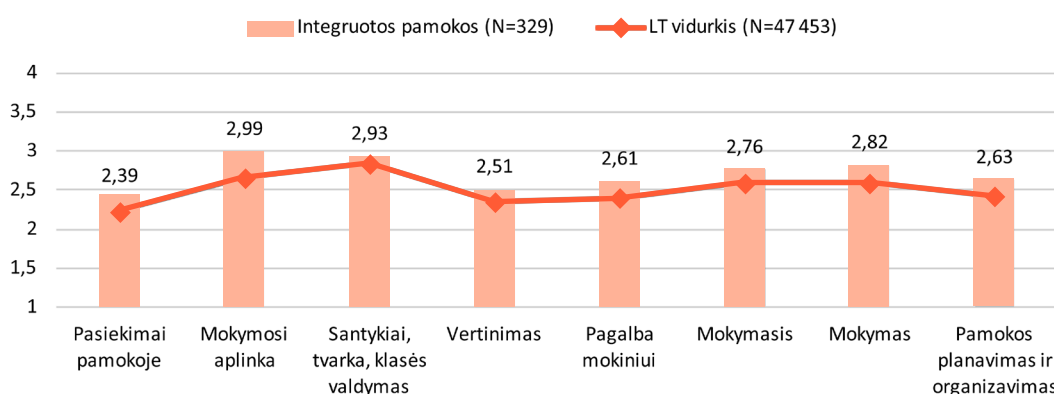
3 pav. Integruotų pamokų kokybė 2017–2018 m.

Pastaba. Nuo 2017 m. mokyklos vertinamos pagal 2016 m. patvirtintą naują mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodiką (pamokos kokybė vertinama pagal penkis aspektus).

Duomenų šaltinis: NMVA

4 pav. Integruotų pamokų kokybė 2010–2016 m.

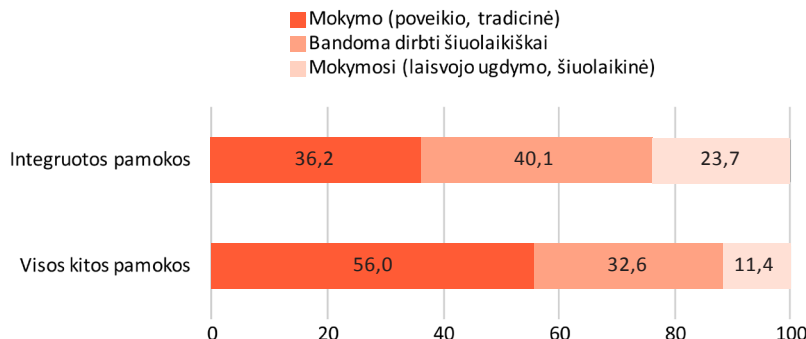
Pastaba. Iki 2016 m. mokyklos buvo vertinamos pagal 2009 m. Bendrojo lavinimo mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijas (pamokos kokybė vertinama pagal aštuonis aspektus).

Duomenų šaltinis: NMVA

Analizuojant mokymo(si) paradigmą 2015–2018 m. vertintose pamokose, aiškiai matyti, kad Integruotos pamokos yra šiuolaikiškesnės, jose daugiau mokytojų bando dirbti šiuolaikiškai. Tokios pamokos sudaro

64 proc. Integruotų pamokų. Tuo tarpu visose kitose pamokose vyrauja mokymo (poveikio, tradicinė) paradigma (56 proc.) (5 pav.).

5 pav. Mokymo(si) paradigma pamokose 2015–2018 m. (proc.)

Pastaba. Mokymosi paradigma pamokose pradėta vertinti nuo 2015 m. II pusm.

Duomenų šaltinis: NMVA

Tikėtina, kad aukštesnei **Integruotų pamokų** kokybei įtakos turi tai, kad tokios pamokos yra šiuolaikiškesnės. Jose, be tradicinių mokymo metodų, taikomi individualūs ar grupiniai projektai, individualūs ir grupiniai problemų sprendimo būdai, mokymasis iš

patirties, individualus tyrinėjimas, savarankiškas mokymasis, kūryba, darbas su informacijos šaltiniais. Mokinys aktyviai dalyvauja tobulindamas ir keisdamas save, dalijasi žiniomis, bendradarbiaudamas taiko kitų patirtį.

Kokia integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo(si) situacija Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose?

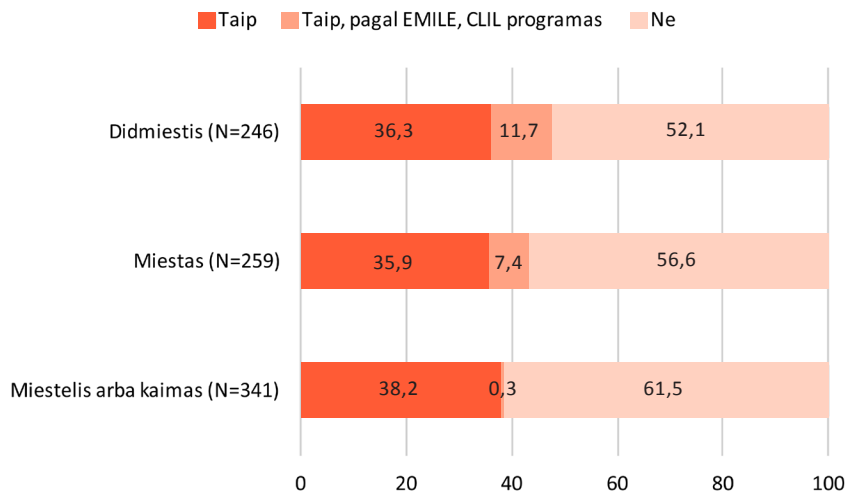
Siekiant daugiau sužinoti apie dabartinę IDUKM taikymo padėtį Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose, *Bendrojo ugdymo mokyklų 2017–2018 m. m. įsivertinimo ir pažangos anketoje* buvo įtraukti papildomi klausimai apie IDUK pamokas. Mokyklų buvo klausama, ar jose vyksta IDUK pamokos, koks mokyklos administracijos požiūris į tokį mokymo būdą ir kaip mokyklos planuoja ateityje įgyvendinti IDUKM. Taip pat mokyklos, naudodamos www.iqe-online.lt sistemą, atliko mokinių ir jų tėvų (globėjų) apklausą ir pateikė apibendrintus rezultatus, ką

mokiniai ir jų tėvai (globėjai) mano apie integruotas pamokas.

2017–2018 m. m. įsivertinimo ir pažangos anketas pateikė 846 mokyklos, arba 83,1 proc. visų šalies mokyklų. Apibendrinti anketų duomenys rodo, kad daugiau nei pusėje (57,3 proc.) įsivertinimo anketas pateikusių mokyklų IDUK pamokos nevyksta, 36,9 proc. mokyklų IDUK pamokos vyksta ir 5,8 proc. mokyklų pamokos vyksta pagal CLIL arba EMILE programas.

Lyginant IDUKM vykdančių mokyklų dalį pagal vietovę matyti, kad didelio skirtumo tarp didmiesčio, miesto ir kaimo nėra. Akivaizdu tik tai, kad kaimo vietovėse vykstančių integruotų pamokų pagal CLIL arba EMILE programas dalis yra mažiau – 0,3 proc. (6 pav.).

6 pav. Integruotos pamokos pagal vietovę (proc.)

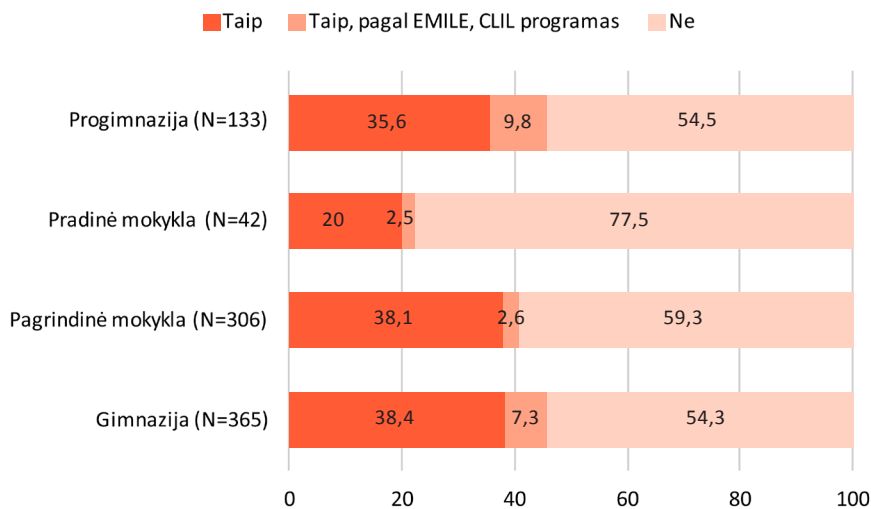
Duomenų šaltinis: NMVA

Lyginant duomenis pagal mokyklų tipus matyti, kad labiausiai išsiskiria pradinės mokyklos – net 78 proc. šio tipo mokyklų nurodė, kad IDUK pamokos jose nevyksta. Kitų tipų mokyklos integruotą mokymą vykdo gana panašiai – daugiau nei 40 proc. progimnazijų, pagrindinių mokyklų ir gimnazijų nurodė,

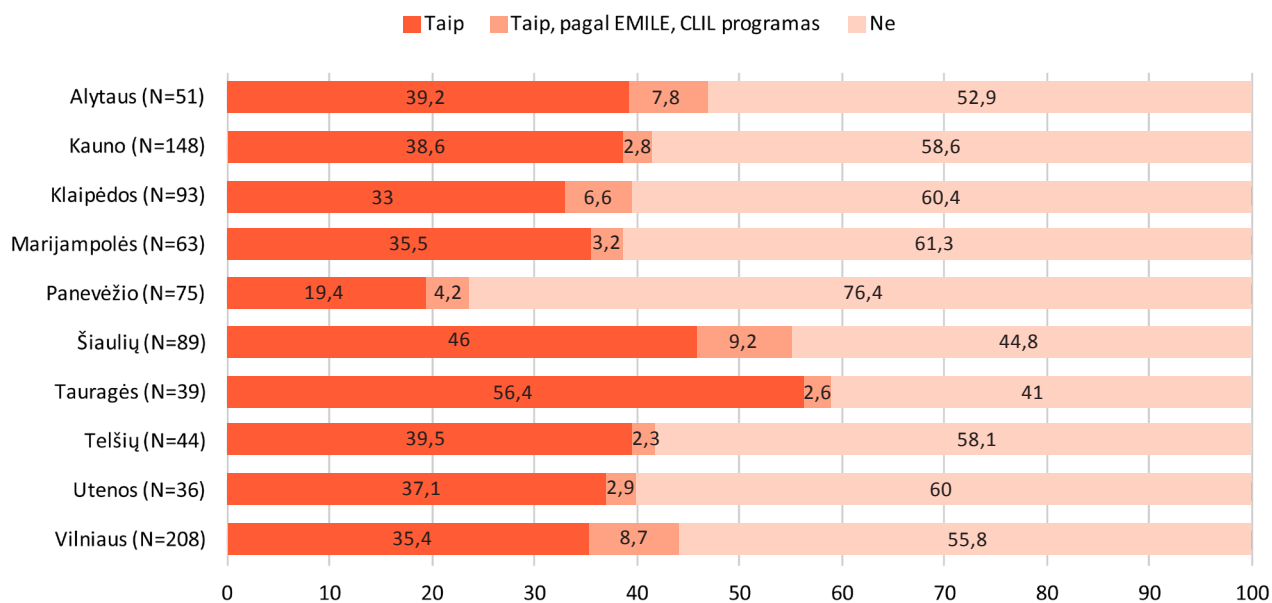
kad integruotos pamokos jose vyksta, ir daugiau kaip 50 proc. – kad nevyksta (7 pav.).

Labiau skiriasi apskričių duomenys (8 pav.). Didžiausia dalis mokyklų, kuriose vyksta IDUK pamokos, yra Tauragės (59 proc.) ir Šiaulių (55,2 proc.) apskrityse, o mažiausia – Panevėžio apskrityje (23,6 proc.).

7 pav. Integruotos pamokos pagal mokyklos tipą (proc.)

Duomenų šaltinis: NMVA

8 pav. Vykstančių arba nevykstančių integruotų pamokų dalis (proc.) pagal apskritis

Duomenų šaltinis: NMVA

Visose kitose apskrityse (Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Telšių, Utenos ir Vilniaus) integruotos pamokos vyksta maždaug 40 proc. mokyklų.

Įsivertinimo anketas pateikusių mokyklų administracijų požiūriu, IDUK pamokos labiausiai skatina mokytojų bendradarbiavimą (41,6 proc.). 20,3 proc. mo-

kyklų nurodė, kad tokios pamokos suteikia galimybę nuodugniau mokytis dalykus, o 15,2 proc. – kad motyvuoja mokinius mokytis. Tačiau daugiau nei 10 proc. mokyklų nurodė ir tai, kad IDUK pamokos apsunkina dalykų mokymą(si), ugdymą(si) (2 lentelė).

2 lentelė. Mokyklos administracijos požiūris į IDUK pamokas (proc.)

Nr.	Teiginys	Proc.
1.	IDUK pamokos skatina mokytojų bendradarbiavimą	41,6
2.	IDUK pamokos suteikia galimybę nuodugniau mokytis dalykus	20,3
3.	IDUK pamokos motyvuoja mokinius mokytis	15,2
4.	IDUK pamokos apsunkina dalykų mokymą(si), ugdymą(si)	10,9
5.	Neturime nuomonės	4,7
6.	IDUK pamokos mokymąsi padaro paviršutinišką	3,9
7.	Kita	3,4

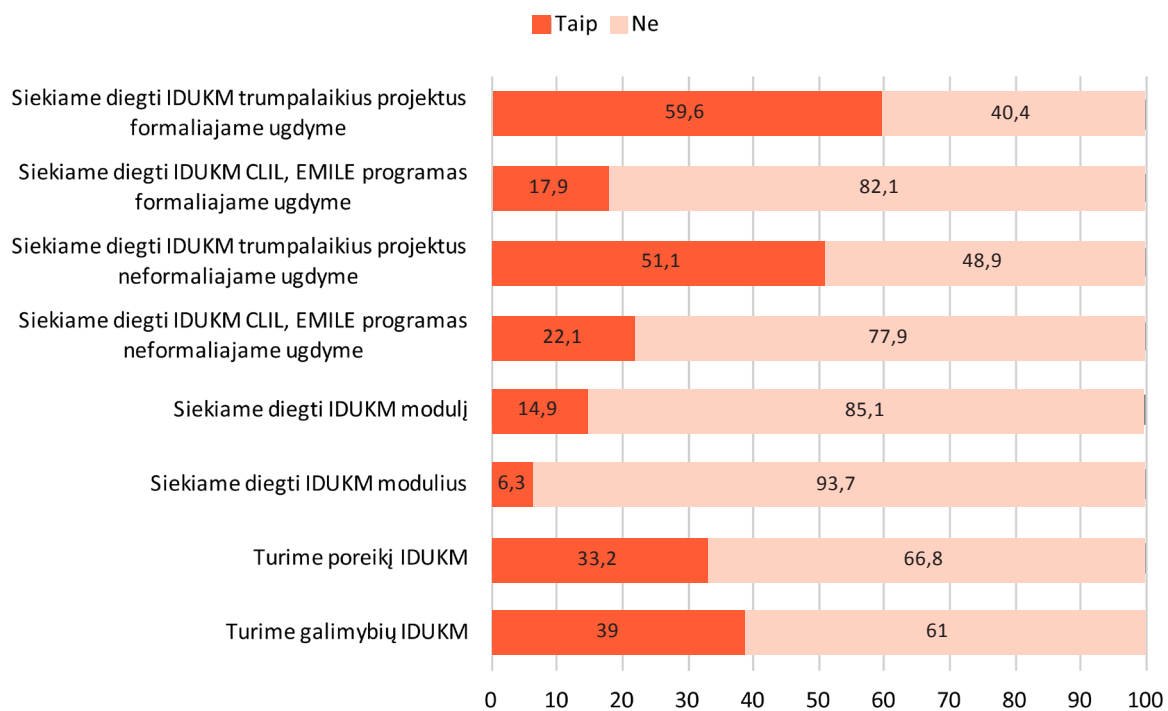
Duomenų šaltinis: NMVA

Analizuojant mokyklų pateiktus atsakymus apie jų planus įgyvendinti IDUK mokymą(si) (9 pav.), pasitebima, kad daugiausiai mokyklų siekia diegti trumpalaikius projektus formaliajame (59,6 proc.) ir neformaliajame (51,1 proc.) ugdyme. CLIL arba EMILE programas įgyvendinti norėtų beveik penktadalis mokyklų, IDUKM modulį – 14,9 proc. mokyklų, o IDUKM modulius dar mažesnė dalis mokyklų – 6,3 proc.

Daugiau nei 60 proc. bendrojo ugdymo mokyklų nurodė, kad neturi poreikio ir galimybių taikyti

IDUKM. Didžiausią poreikį IDUKM nurodo Telšių apskrities mokyklos (45,2 proc.), o mažiausią – Marijampolės apskrities mokyklos (18 proc.). Didžiausia dalis mokyklų, turinčių galimybę įgyvendinti integruotą mokymą, yra Šiaulių (53,5 proc.), Telšių (41,9 proc.) ir Vilniaus (41,4 proc.) apskrityse. Mažiausiai galimybių taikyti IDUKM turi Marijampolės apskrityje esančios mokyklos – 27,4 proc.

9 pav. Mokyklos planai įgyvendinti IDUKM (proc.)

Duomenų šaltinis: MMVA

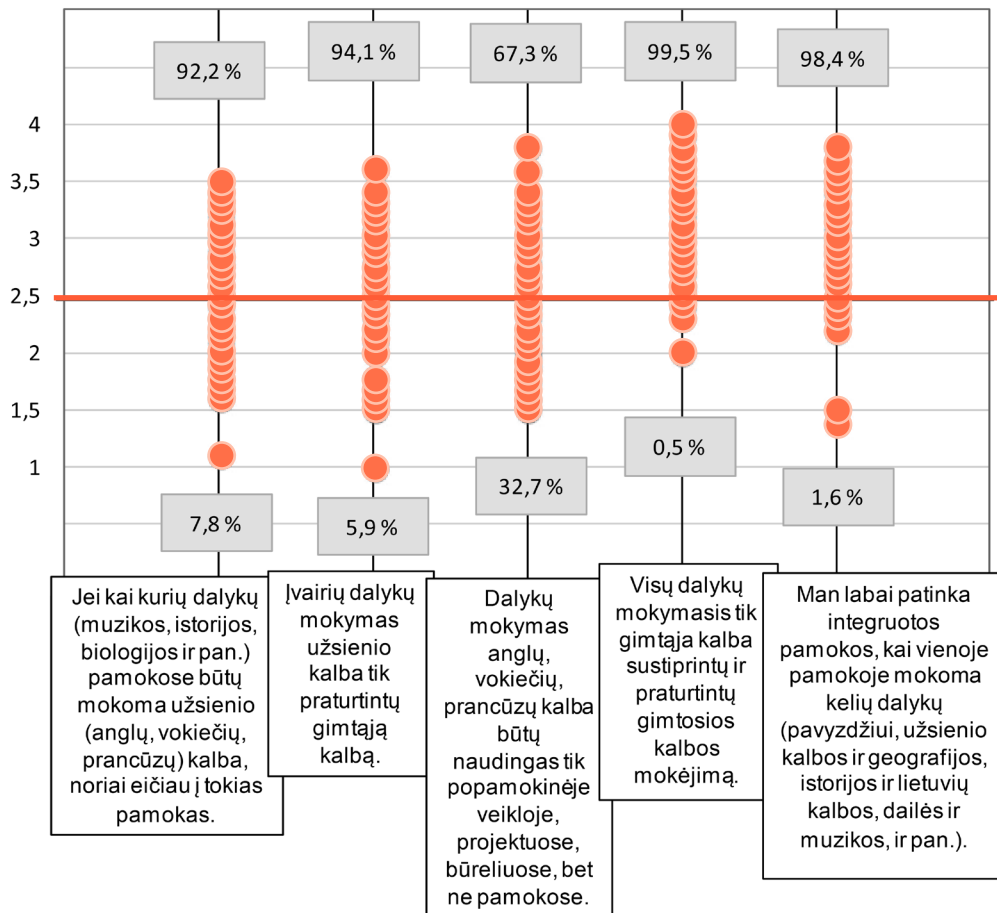
Mokyklų pateikti IQES online Lietuva mokinių ir jų tėvų nuomonės apibendrinti rezultatai rodo, kad tiek mokiniai, tiek jų tėvai teigiamai vertina integruotas pamokas. 10 ir 11 pav. matyti, kad dauguma vidutinių verčių yra aukščiau nei 2,5. Vidutinė vertė, lygi

2,5, yra neutrali vertė. Taigi, vertinant kokybę, vidutinės vertės, didesnės nei 2,5, reiškia, kad kokybė įvertinta teigiamai, o žemesnės – kad kokybė įvertinta neigiamai.

Beveik visiems (98,4 proc.) IQES online Lietuva anketas pildžiusiems mokiniams patinka, kai vienoje pamokoje mokoma kelių dalykų, ir 92,2 proc. mokinių nurodė, kad noriai eitų į pamokas (pavyzdžiui, muzikos, istorijos, biologijos ir pan.), kuriose būtų

mokoma užsienio kalba. 99,5 proc. mokinių pritaria, kad visų dalykų mokymas(is) tik gimtąja kalba sustiprintų ir praturtintų gimtosios kalbos mokėjimą, o 94,1 proc. – kad įvairių dalykų mokymas užsienio kalba praturtintų gimtąją kalbą.

10 pav. Mokinių nuomonė apie mokyklą (proc.)

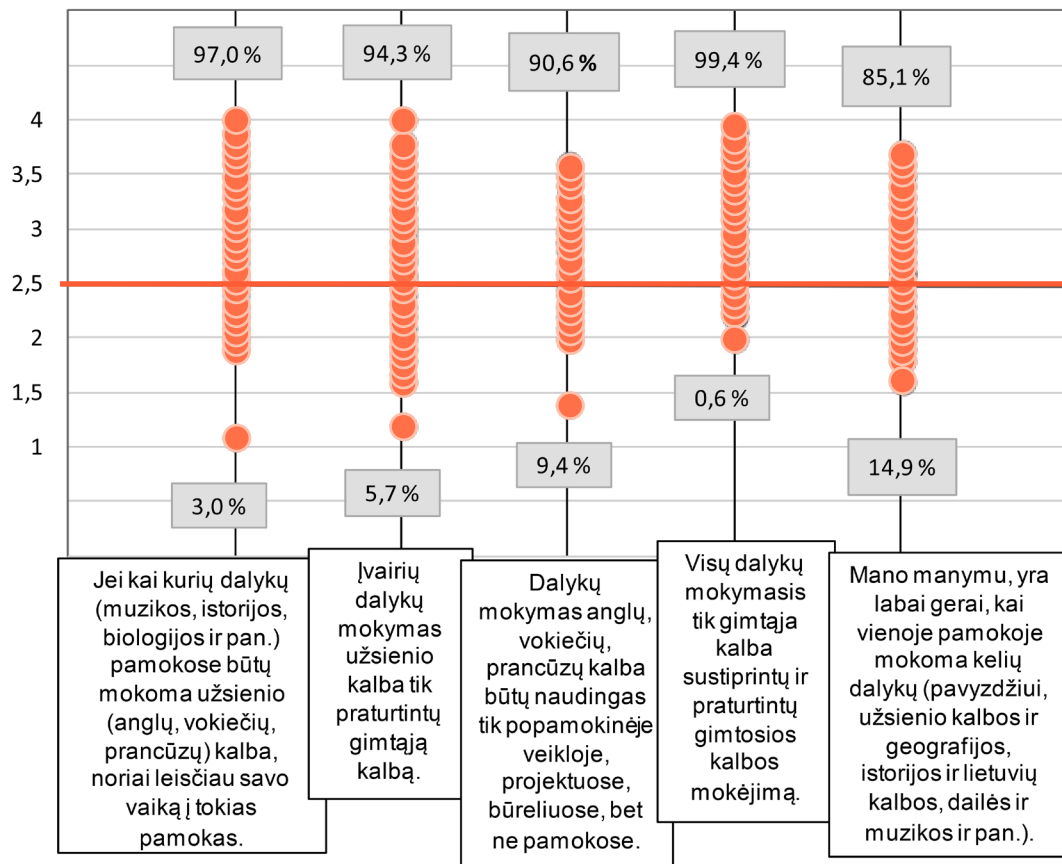

Duomenų šaltinis: NMVA

Lyginant mokinių ir jų tėvų nuomonę apie integruotą ugdymą matyti, kad daugumą teiginių jie vertina panašiai. Mokinių ir jų tėvų nuomonė labiau išsiskiria tik dėl vieno teiginio: 90,6 proc. tėvų pritaria, kad dalykų mokymas anglų, vokiečių, prancūzų

kalba būtų naudingas tik popamokinėje veikloje, projektuose, būreliuose, bet ne pamokose, o mokinių pritarimas šiam teiginiui yra penktadaliu mažesnis (67,3 proc.) (11 pav.).

11 pav. Tėvų nuomonė apie mokyklą (proc.)

Duomenų šaltinis: NMVA

Taigi galima išskirti bendrą teigiamą mokinių ir jų tėvų nuomonę apie IDUKM naudą. Taip pat ir vertės, aukštesnės nei 2,5, įspėja apie reikšmingą porei-

kį keistis, todėl mokyklų bendruomenės turėtų jį tai atsižvelgti ir daugiau dėmesio skirti IDUKM diegimui mokyklose.

Išvados

- Užsienio šalių patirtis, tarptautiniai ir nacionaliniai tyrimai patvirtina IDUKM naudą. Mokymas(is) dalyko integruotai su užsienio kalba didina mokinių mokymosi motyvaciją, skatina palankesnę požiūrį į kalbų mokymąsi, gerina tarpkultūrinius bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, dalyko ir užsienio kalbų kompetencijas, didina individualias finansines jauno žmogaus galimybes, gerina jo socialinę integraciją ir kt.
- Mokyklų veiklos kokybės 2010–2018 m. išorinio vertinimo duomenų analizė atskleidė, kad integruotų pamokų kokybė yra daug geresnė lyginant su įprastomis pamokomis. Taip pat integruotos pamokos yra šiuolaikiškesnės, jose daugiau mokytojų bando dirbti šiuolaikiškai.
- Apibendrinti bendrojo ugdymo mokyklų 2017–2018 m. m. įsivertinimo ir pažangos anketų duomenys rodo, kad IDUKM taiko mažiau nei pusė anketas pateikusių mokyklų. Dauguma mokyklų ateityje numato įgyvendinti trumpalaikius IDUKM projektus formaliajame ir neformaliajame ugdyme, o dirbti pagal CLIL arba EMILE programas planuoja penktadalis mokyklų.
- Remiantis mokyklų pateiktais IQES online Lietuva mokinių ir jų tėvų nuomonės apibendrintais rezultatais, galima išskirti bendrą teigiamą mokinių ir jų tėvų nuomonę apie IDUKM naudą.

Šaltiniai

1. Akbarov A., Gönen K. ir Aydogan H. (2018). Content and (english) language integrated learning (CLIL) applied to math lessons. *Acta Didactica Napocensia*, 11(2), 1–10.
2. Andriulienė L. ir kt. (2006). *Integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas*. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.
3. Bijeikienė V., Pundziuvienė D. (2015). IDKM diegimas Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose: atvejo analizė. *Santalka: Filologija, Edukologija*, 23(1), 1–13.
4. Būdvydytė-Gudienė A. ir kt. (2010). *Praktinės CLIL taikymo galimybės*. Šiaulių universiteto leidykla.
5. *Dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo gairės. Projektas* (2013). <http://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/1/IDKM%20gair%C4%97s.pdf>.
6. Eurydice (2006). *Užsienio kalbos ir dalyko integruotas mokymas (UKDIM) Europos mokyklose*. Europos švietimo informacijos tinklas „Eurydice“.
7. Yufriзал H., Huzairin D. ir Hasan B. (2017). Project based-content language integrated learning (CLIL) at mathematics department universitas lampung. *English Language Teaching*, 10(9), 131–139.
8. Lasagabaster D., Beloqui R. L. (2015). The impact of type of approach (CLIL versus EFL) and methodology (book-based versus project work) on motivation. *Porta Linguarum*, 23, 41–57.
9. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. V-417 „Dėl 2019–2020 ir 2020–2021 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“.
10. Mačianskienė N. ir kt. (2012). *Integruoto dalyko ir užsienio kalbos (anglų, vokiečių ir prancūzų) mokymo didaktinių kompetencijų ugdymas*. Projektas: Užsienio kalbos ir dalyko sinergija, Nr. VP1-2.2-ŠMM-05-K-02-025.
11. Soros International House (2015). *Smile Network for social and market inclusion through language education*. Vilnius, Lietuva.
12. Vilkančienė L. (2016). IDKM pedagogų kompetencijų analizė. *Darnioji daugiakalbystė/Sustainable Multilingualism*, 9, 168–184. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=469660>.

ŠVIETIMO PROBLEMOS ANALIZĖ – Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos leidinių serija, skirta politikams, savivaldybių švietimo padalinių specialistams, mokyklos bendruomenei ir plačiajai visuomenei, nušviečianti kylančias ir sprendžiamas švietimo problemas. Leidiniai skelbiami internete adresais: <http://www.smm.lt/web/lt/teisesaktai/tyrimai-ir-analizes/svietimo-problemos-analizes/2012-metu>; <http://www.nmva.smm.lt/politikos-analize/trumpos-svietimo-problemos-analizes/>. Pasiūlymus, pastabas, komentarus prašome siųsti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginių programų skyriaus vedėjui Ričardui Ališauskui (ricardas.alisauskas@smm.lt). Autorius, norinčius publikuoti savo parengtas analizes, prašome kreiptis į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginių programų skyriaus vyriausiąją specialistę Jūratę Vosyltę-Abromaitienę (jurate.vosylte-abromaitiene@smm.lt, tel. (8 5) 219 1121).

Analizę parengė Asta Gražytė-Skominienė, Nacionalinės švietimo agentūros Stebėsenos ir vertinimo departamento Švietimo politikos analizės skyriaus metodininkė.

Konsultavo: Nijolia Buinovskaja, Goethe's instituto Kalbos skyriaus vadovė, Margarita Repečkienė, Goethe's instituto Pedagoginio bendradarbiavimo, vokiečių kalbos kursų ir egzaminų programų koordinatore, ir Vilija Sipaitė, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vyriausioji specialistė.

Integruotos dalyko ir užsienio kalbos pamokos (EMILE, CLIL) Lietuvos mokyklose

Redaktorė Nijolė Šorienė
Maketavo Valdas Daraškevičius

2019-10-25. Tir. 400 egz.

Išleido Nacionalinės švietimo agentūros Infrastruktūros plėtros departamento IT, leidybos ir logistikos skyrius, M. Katkaus g. 44, 09217 Vilnius Spausdino UAB „INDIGO print“, Piliakalnio g.1, 46223 Kaunas